

Talentian jäsenkyselyn tulokset

9.10.2026

Sosiaalihuoltolain uudistus: Lastensuojelun asiakkaiden siirto ja asiakasmitoituksen puuttuminen lapsiperheiden palveluissa

Talentian kyselyyn vastanneiden ammattilaisten viesti on poikkeuksellisen yhtenäinen: 5 300 lapsen siirtäminen lastensuojelusta lapsiperheiden sosiaalipalveluihin ilman asiakasmitoitusta uhkaa vähentää lasten ja perheiden kanssa tehtävään työhön käytettävää aikaa ja heikentää tuen oikea-aikaisuutta.

Talentia selvitti syyskuussa 2026 lapsiperheiden sosiaalipalveluissa ja lastensuojelussa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä lakiuudistuksista, jossa arviolta 5 300 lasta siirtyisi lastensuojelun avohuollosta sosiaalihuoltolain mukaisiin lapsiperheiden palveluihin (tunnetaan myös nimellä perhesosiaalityö).

Kyselyssä pyydettiin näkemyksiä myös siitä, että hallituksen esityksestä oli poistettu lausuntokierroksella mukana ollut erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen omatyöntekijän asiakasmitoitus (47 asiakasta/sosiaalityöntekijä) lapsiperheiden palveluihin.

Vastaajien arviot asiakasmitoituksen puuttumisen vaikutuksista olivat hyvin yhdenmukaisia:

- 92 % arvioi asiakkaiden tapaamiseen ja tilanteisiin perehtymiseen jäävän vähemmän aikaa.
- 86 % arvioi asiakkaiden tarpeisiin vastaamisen vaikeutuvan.
- 86 % arvioi työkuormituksen ja henkilöstön vaihtuvuuden lisääntyvän.
- 73 % arvioi palvelutarpeen arviointien ja asiakassuunnitelmien laadun heikkenevän.
- Vain 4 % arvioi vaikutuksen vähäiseksi.

Vastauksissa 47 asiakkaan enimmäismitoitus nähtiin mitoituksen puuttumista parempana vaihtoehtona, vaikka 47 asiakasta pidettiin jo itsessään liian suurena määränä.

Avovastauksissa toistuvat huolet suunnitelmallisen työn vaikeutumisesta, asiakkaiden yhdenvertaisuudesta, tilanteiden kriisiytymisestä ja henkilöstön jaksamisesta. Lastensuojelusta siirtyvissä asiakkuuksissa tarvitaan vastaajien mukaan erityisesti lainsäädäntöosaamista, arviointi- ja traumaosaamista, palvelutuntemusta, perehdytystä ja työyhteisön tukea. Monelle tärkein tarve on kuitenkin lisää aikaa.

Kyselyn toteutus ja taustatiedot

Kysely toteutettiin 22.9.–2.10.2026. Vastauksia saatiin 289.

Suurin vastaajaryhmä työskenteli lastensuojelussa. Heitä oli 45 prosenttia kaikista vastaajista. Sosiaalihuoltolain mukaisissa lapsiperheiden sosiaalipalveluissa työskenteli 33 % ja yhdennetysti (lastensuojelussa ja sosiaalihuoltolain mukaisissa perhepalveluissa) 13 % vastaajista. Muualla työskentelevät (9%) mainitsivat esimerkiksi aikuissosiaalityön, sosiaali- ja kriisipäivystyksen, kasvatusta ja perheneuvonnan, palvelutarpeen arvioinnin sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut.

Nykyiset asiakasmäärät

Asiakasmäärien tarkastelussa on huomioitava lastensuojelun ja perhesosiaalityön erilaiset asiakasvastuut. Lastensuojelussa lakisääteinen asiakasmitoitus (30 asiakasta) koskee lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten määrää. Sosiaalihuoltolain mukaisessa perhesosiaalityössä työntekijän vastuulla voi puolestaan olla kokonaisia perheitä, joihin kuuluu useita lapsia. Lapsi- ja perhekohtaiset asiakasmäärät eivät siten ole suoraan vertailukelpoisia. Tämä ero on erityisen tärkeä tunnistaa uudistuksessa, jossa noin 5 300 lasta siirtyisi lastensuojelun avohuollosta (30 asiakkaan mitoitus) sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen piiriin (ei säädeltyä ylärajaa asiakasmäärässä).

Siirtyvät lapset tarvitsevat jatkossakin yksilöllistä tukea ja heidän tilanteidensa arviointia, mutta heidän palveluistaan vastattaisiin järjestelmässä, jossa työntekijöiden asiakasvastuuta ei rajoiteta vastaavalla lakisääteisellä mitoituksella.

Talentian toteuttamassa kyselyssä selvitettiin omatyöntekijöiden nykyisiä asiakasmääriä. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä koskevaan kysymykseen vastasi 178 henkilöä ja sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa työskenteleviä sosionomeja koskevaan kysymykseen 152 henkilöä. Omatyöntekijänä asiakasmääränsä ilmoittaneiden joukossa oli työntekijöitä, jotka vastasivat huomattavan suuresta määrästä lapsia.

Tulosten tulokinnassa on kuitenkin huomioitava, että suuri osa kysymyksiin vastanneista ilmoitti, ettei toimi kysytyssä vastuutehtävässä tai ei osaa sanoa asiakasmääränsä. Tämän

kysymyksen osalta tuloksista ei näin ollen voida tehdä luotettavia johtopäätöksiä asiakasmäärien yleisyydestä tai vertailla kattavasti eri ammattiryhmien asiakasvastuita. Vastaukset kuitenkin havainnollistavat, että yksittäisten työntekijöiden vastuulla on jo nykyisin huomattavan suuri määrä lapsia.

Asiakasmitoituksen puuttumisen vaikutukset työhön

Vastaajien näkemysten perusteella asiakasmäärien lisääntyminen (lastensuojelun asiakkaiden siirron ja uusien asiakkaiden takia) voi johtaa tilanteeseen, jossa asiakkaiden kiireelliset ja vaativat tilanteet vievät merkittävän osan työntekijöiden ajasta. Tällöin varhaista tukea tarvitsevien lasten ja perheiden palvelut voivat jäädä taka-alalle, eikä heidän tilanteisiinsa pystytä puuttumaan riittävän ajoissa. Seurauksena ongelmat voivat vaikeutua ja lastensuojelun tarve kasvaa.

Samalla työntekijöiden kuormitus lisääntyy, mikä voi kasvattaa sairauspoissaoloja ja henkilöstön vaihtuvuutta sekä heikentää mahdollisuuksia pitkäjänteiseen, luottamukseen perustuvaan ja vaikuttavaan asiakastyöhön. Riittävän alhainen lakisääteinen asiakasmitoitus olisi tärkeä keino turvata työn laatu, asiakkaiden oikea-aikainen tuki ja henkilöstön työssä jaksaminen.

Vastaajat arvioivat, että niin sanottujen kaappiasiakkaiden määrä kasvaa, eli asiakkuus on olemassa mutta todellista työskentelyä ei ehditä tehdä. Myös asiakkaiden ohjautumista aikuisten palveluihin ja sosionomien työn lisääntymistä pidettiin mahdollisina.

Vastaajat pitivät mahdollisena, että heidän vastuulleen voi jäädä palvelujen järjestäminen tilanteessa, jossa käytettävissä olevat resurssit eivät riitä asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseen. Tämä aiheuttaa työntekijöille huomattavaa kuormitusta ja huolta henkilökohtaisen virkavastuun toteutumisesta.

Erityisen ongelmallisia vastauksissa kuvataan tilanteita, joissa työntekijä joutuu tekemään palveluja koskevia ratkaisuja riittämättömien resurssien puitteissa ja kantamaan samalla vastuuta asiakkaiden oikeuksien toteutumisesta. Virkavastuun ja tosiasiallisten toimintamahdollisuuksien välinen ristiriita voi jatkossa muodostaa merkittävän oikeudellisen ja eettisen ongelman.

Vastaajien avovastauksissa kerrottiin mitä mitoituksen puuttuminen tarkoittaa käytännössä asiakkaille, työn laadulle ja jaksamiselle:

- **Aika asiakastyöhön vähenee.** Vastaajat kuvasivat, että asiakkaita ehditään tavata harvemmin ja tilanteisiin perehtyminen jää pintapuoliseksi. Luottamuksellisen, suhdeperustaisen työskentelyn arvioitiin vaikeutuvan.

- **Työ muuttuu reaktiiviseksi.** Moni käytti ilmausta ”tulipalojen sammuttelu”. Suunnitelmallisen muutostyön arvioitiin väistyvän akuuttien tilanteiden hoitamisen tieltä.
- **Asiakkaat eivät ole yhdenvertaisessa asemassa.** Vastaajien mukaan huomio menee aktiivisille ja kriisiytyneille asiakkaille, ja vähemmän ääntä pitävät perheet ja lapset jäävät taka-alalle. Lapsen oman äänen kuulumisen arvioitiin heikentyvän.
- **Tilanteiden arvioitiin kriisiytyvän.** Moni arvioi, että kun tukea ei saada ajoissa, kiireellisten sijoitusten, huostaanottojen ja korjaavien palvelujen tarve kasvaa ja pitkällä aikavälillä kustannukset nousevat. Osa vastaajista ilmaisi vakavan huolen asiakasturvallisuudesta.
- **Työssä jaksaminen ja eettinen kuormitus.** Vastaajat kuvasivat riittämättömyyden tunnetta, eettistä kuormaa ja sairauspoissaolojen lisääntymistä. Useat kertoivat harkitsevansa alan tai tehtävän vaihtamista.
- **Yhdennetyn työn ja rakenteen huolet.** Yhdennetyssä mallissa lastensuojelun akuuttien asiakkuuksien arvioitiin vievän ajan sosiaalihuoltolain mukaisilta asiakkailta. Lisäksi tuotiin esiin, että, tukitoimet ovat määrärahasidonnaisia ja käytännöt voivat eriytyä alueittain, jos lakiin ei kirjata rajaa.
- **Sosionomien työnjako.** Osa sosionomeista (sosiaaliohjaajista) arvioi, että heidän vastuunsa ja työmääränsä kasvaa, jos sosiaalityöntekijöiden aika ei riitä.

”Työstä tulee pahimmillaan pelkkää tulipalojen sammuttelua eikä tosiasiallista suunnitelmallista muutostyötä ole mahdollista tehdä.”

”Hiljaiset unohdetaan, kun heistä ei kuulu mitään.”

Miten 47 asiakkaan mitoitus olisi vaikuttanut?

Vastaajien mielestä 47 asiakasta olisi parempi kuin ei mitoitusta lainkaan, mutta vastaajien mukaan edelleen liian korkea määrä.

- **Raja olisi tuonut hallinnan tunnetta.** Moni kuvasi mitoitusta ”perälaudaksi” tai ”raamiksi”, joka olisi suojeleminen sekä työntekijää kohtuuttomalta työmäärältä että asiakasta tavoittamattomalta työntekijältä.
- **Myönteisiä vaikutuksia odotettiin.** Vastaajat arvioivat, että asiakkaita olisi ehditty tavata säännöllisemmin, palvelut olisivat käynnistyneet oikea-aikaisemmin ja jaksaminen olisi ollut parempaa.

- **Moni piti silti 47:ää liian suurena.** Vastaajat perustelivat tätä asiakkaiden tilanteiden monimutkaisuudella ja verkostotyön määrällä. Sopivampina määrinä mainittiin esimerkiksi noin 40, 30 tai 20–25 asiakasta. Usein toistui näkemys, että mitoitus olisi ollut ”parempi kuin ei mitään”.
- **Osalle mitoitus olisi ollut heikennys.** Osa lastensuojelussa nyt työskentelevistä totesi, että 47 asiakasta olisi kasvattanut heidän asiakasmääräänsä nykyisestä noin 30:stä viitaten siihen, jos heidät siirrettäisiin lastensuojelusta perhesosiaalityöhön tai he tekisivät yhdennettyä työtä. Yhdennetyllä työllä tarkoitetaan sitä, että sama työntekijä tai sama tiimi työskentelee sekä lastensuojelun että sosiaalihuoltolain mukaisten lapsiperheiden palvelujen asiakkaiden kanssa.
- **Mittari ei ole täydellinen.** Muutama vastaaja huomautti, että asiakasmäärä kuvaa työn kuormittavuutta vain osittain, koska yksittäiset vaativat asiakkuudet voivat viedä suurimman osan työajasta.

Mitä tukea tarvitaan lastensuojelusta siirtyvissä asiakkuuksissa?

Vastaushetkellä sosiaalihuoltolain mukaisissa perhepalveluissa työskenteleviltä kysyttiin mitä tukea tai lisäosaamista tarvitaan lastensuojelusta siirtyvissä asiakkuuksissa?

Lastensuojelulain tuntemus, trauma- ja kriisiosaaminen, työparityö, työnohjaus, esihenkilön tuki sekä selkeät prosessit nousivat esiin, kuten myös aikaresurssin tarve.

- **Lainsäädäntöosaaminen:** lastensuojelulaki, lakien soveltaminen ja päätöksenteko.
- **Sisällöllinen erityisosaaminen:** huostaanoton ja sijoituksen arviointi, trauma- ja kriisityö, väkivalta, päihteet, mielenterveys sekä vaikeat eroriidat.
- **Palvelutuntemus:** millaisia palveluita voi myöntää ja millä kriteereillä, kun perhe tarvitsee vahvempaa tukea.
- **Perehdytys ja siirtokäytännöt:** perehdytys asiakkaan tilanteeseen ja siirtopalaverit.
- **Työyhteisön tuki:** esihenkilön ja tiimin tuki, työnohjaus ja työparityöskentely.
- **Selkeät rakenteet:** prosessit sekä sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan vastuunjako. Lisäksi toivottiin, että palveluntuottajat saisivat tarvittavat tiedot perheen tilanteesta.
- Osa vastaajista totesi, ettei tarvitse lisäosaamista aiemman lastensuojelukokemuksensa vuoksi, vaan ennen kaikkea **lisää aikaa**. Osa kertoi, ettei aio ottaa vastaan lastensuojelusta siirtyviä asiakkuuksia tai harkitsee alan vaihtoa.

Johtopäätökset

Kyselyn tulokset osoittavat, että sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain uudistuksen toimeenpanoon liittyy merkittäviä riskejä liittyen ajan vähenemiseen asiakastyöstä, lasten tarpeiden tunnistamisen heikkenemiseen, asiakasturvallisuuden vaarantumiseen ja työntekijöiden kuormituksen kasvuun.

Uudistuksella tavoitellaan lasten ja perheiden varhaisempaa auttamista. Kyselyyn vastanneet ammattilaiset arvioivat kuitenkin, että asiakasmitoituksen poistaminen vie aikaa juuri siltä työltä, jota tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi: lasten tapaamiselta, tilanteisiin perehtymiseltä, arvioinnilta ja suunnitelmalliselta työskentelyltä.

Uudistuksessa sosiaalihuollon palveluihin siirrettäisiin tuhansia lastensuojelun asiakkaita, mikä kasvattaisi entisestään jo valmiiksi kuormittuneiden perhesosiaalityön työntekijöiden asiakasmääriä.

Talentian näkemyksen mukaan lasten palveluiden uudistamisessa keskeisenä lähtökohtana tulee olla lapsen etu sekä mahdollisuus saada tarvitsemansa tuki riittävän varhain. Tämä edellyttää, että sosiaalityöntekijöillä on tosiasialliset mahdollisuudet tavata lapsia ja perheitä säännöllisesti, tehdä perusteellisia arvioita sekä toteuttaa suunnitelmallista muutostyötä. Jos asiakkaiden määrä kasvaa ilman mitoitusta tai vastaavia turvaavia rakenteita, vaarana on työn muuttuminen reaktiiviseksi kriisien hoitamiseksi ennaltaehkäisevän ja pitkäjänteisen työskentelyn sijaan.

Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys ovat keskeisiä onnistumisen edellytyksiä. Vastaajat arvioivat asiakasmäärien kasvun lisäävän työkuormitusta, eettistä kuormitusta ja alanvaihtoaikkeitä.

Talentia toteutti kyselyn 22.9.–2.10.2026. Kyselyyn vastasi 289 ammattilaista. Vastaajista 45 prosenttia työskenteli lastensuojelussa, 33 prosenttia sosiaalihuoltolain mukaisissa lapsiperheiden sosiaalipalveluissa ja 13 prosenttia yhdennetysti molemmissa palveluissa. Kyselyä jaettiin avoimella linkillä hyvinvointialueilla työskenteleville Talentian jäsenille, joten tulokset kuvaavat kyselyyn vastanneiden ammattilaisten näkemyksiä. Alue- ja asiakasmääräkohtaisia tuloksia on tulkittava varoen, sillä vastaajamäärät ovat osin pieniä.

Lisätiedot:

Erityisasiantuntija **Kristiina Ruuskanen**, kristiina.ruuskanen@talentia.fi, 043 201 3444